

Studier över Lazarsfelds tvåstegshypotes : data från några svenska surveys....

Andersson, Bo,

dP 23

4

dP
23

Bo Anderson, C.O. Melén:

Studier över Lazarsfelds tvåstegshypotes: data från några svenska surveys. I.

Inledning.

Vid opinionsundersökningar, folkomröstningar och allmänna val manifesterar sig "public opinion" genom svar på frågor, ställningstagande till reformförslag och val av kandidater till representativa församlingar. Man kan fråga sig, hur den allmänna opinion som manifesterar sig vid sådana tillfällen, bildas. Det är självklart, att massmedia betyder mycket; genom radio, press och TV går en ström av information, propaganda och budskap ut till läsare, lyssnare och åskådare. Vi formulerar problemet: Vi vet, att massmedia påverkar folks attityder och handlingar. Hur åstadkommes denna verkan? En rimlig utgångspunkt för diskussionen är, att den allmänna opinionen aldrig uppstår spontant, den skapas alltid genom en social process. Vilka faktorer är av betydelse i denna process?

Två betraktelsesätt.

a. Massmedia påverkar individen direkt med sitt budskap, utan att individen behöver vara i kontakt med några andra medlemmar av någon av sina grupper. Enskilda lyssnare och läsare påverkas genom sin direkta kontakt med några andra medlemmar av någon av sina grupper. Enskilda lyssnare och läsare påverkas genom sin direkta kontakt med radio och tryckta media. Denna modell har legat till grund för många undersökningar om kommunikationsprocessen. Campdell, Miller och Gurin (2) har sålunda studerat en amerikansk valkampanj utifrån en sådan grundsyn. Hovland's, Janis' och Kelly's (5) studier av "communication and persuasion" utgår också från modell a.

b. Massmedia påverkar ofta de flesta eller många individer indirekt. Det finns förmedlare mellan massmedia och lyssnare, läsare och åskådare. Dessa förmedlare "tolkar" massmedias budskap för andra människor, de är bättre underrättade än de andra och de kan därför till exempel placera in händelser och meddelanden i större politiska sammanhang. De följer med vad som händer i världen bättre än de flesta i sin omgivning och blir därför ofta tillfrågade om innebörden av aktuella händelser av sina vänner, arbetskamrater etc. Denna modell har Lazarsfeld kallat tvåstegshypotesen. (the two-step hypothesis).

Det är troligt att båda modellerna är intressanta och fruktbara. De står inte i någon motsättning till varandra. Möjligen kan man säga, att den första modellen är socialpsykologisk och den andra sociologisk. I det följande skall vi diskutera några problem i samband med modell b. och söka be-

lysa den med data från några svenska undersökningar.

Olika typer av förmedlare mellan massmedia och publiken.

I litteraturen om tvåstegshypotesen finner man en klassifikation av olika kategorier av förmedlare eller opinionsledare som de ofta kallas.

1. Nationella ledare. Dessa är partiledare, politiker som är kända över hela landet, medlemmar av de fackliga organisationernas högsta ledning, regeringsledamöter etc.

2. "Community leaders". Dessa är lokala kommunalpolitiker, ledare inom de lokala organisationerna, redaktörer för lokalpressen etc.

3. Opinionsledare som har kontakt med en större informell grupp till exempel på en verkstad, eller inom en fastighet. De ingår i en ofta ganska stor primärgrupp där de har ett visst inflytande.

4. Opinionsledare som talar om aktuella frågor med en ganska begränsad krets, några kamrater på arbetsplatsen, några vänner och/eller sin familj.

Några väsentliga problem är: Vilka relationer finns det mellan dessa olika kategorier av opinionsledare och vad betyder dessa relationer när public opinion skapas? Har exempelvis opinionsledaren typ 3 ofta kontakt med opinionsledare av typ 2? Vilken är relationerna mellan opinionsledarna och massmedia? Man kan säga helt allmänt att opinionsledarna "förmedlar" innehållet i massmedia. "Förmedla" kan i detta sammanhang betyda olika ting: 1. Opinionsledarna läser tidningar och tidskrifter och hör på radio i större utsträckning än andra personer. De överför vad de hört eller läst till andra som inte tidigare hört eller läst om det de får veta genom opinionsledarnas verksamhet. 2. Massmedia förser både opinionsledare och andra med en gemensam bakgrund av informationer. Opinionsledarnas huvudsakliga verksamhet består i att de förklarar innehållet i och sammanhangen mellan olika informationer och budskap som finns i massmedia.

Tidigare undersökningar om opinionsledare.

De första undersökningarna om opinionsledare utfördes av Lazarsfeld i början av 1940-talet och publicerades i The People's Choice (7). I denna undersökning (the Erie County study) identifierades opinionsledarna med följande frågor:

1. "Have you tried to convince anyone of your political ideas lately?"
2. "Has anyone asked your advice on a political question recently?"

I en något senare studie (the Decatur study) utvidgade man undersökningsområdet till att gälla opinionsledare inom andra områden än politiken. Man frågade efter opinionsledare inom marketing, fashion, pub-

lic affairs och selection of movies. Med bland andra följande frågor sökte man identifiera opinionsledare:

3. "Have you recently been asked your advice about what pictures to see?"
4. "Do you know anyone round here who keeps up with the news and whom you can trust to let you know what is really going on?"
5. "When you hear something on the radio or read something in the newspaper, are you inclined to talk it over with somebody before you make up your mind?"

Resultatet från "the Decatur study" publicerades i arbetet Personal Influence (6). I denna bok finner man en mängd information om opinionsledarnas betydelse som förmedlare mellan massmedia och the public inom de fyra områden man studerat.

I the Elmira study, publicerad i boken Voting (1) har Lazarsfeld och hans medarbetare redovisat material från en undersökning av det amerikanska presidentvalet 1948. Teorin om opinionsledarnas roll utvecklades vidare i denna bok. Man säger bland annat: "For leadership in political discussions people mainly turn to others like themselves. The banker and mayor and union officer may be "opinions leaders" in a distant sense, but ordinary voters listen to nearby influences. For this reason one might properly speak less of leaders than of a complex web of opinionsleading relationships". Man finner vid undersökningar, att opinionsledarna mycket ofta själva söker information från andra personer. Därav sluter man sig till att "there must be unending circuits of opinionsleading relationships running through the community, like a nerve system through the body". (Voting s. 109-110)

Förutom Lazarsfelds undersökningar finns data om opinionsledarnas betydelse i en rad "community studies" till exempel av Lynd och Lynd (8, 9), Warner (12), Merton (11) samt i Stouffers bok (10). I Public Opinions Quarterly's special issue on political communication, 1956, finns några studier redovisade som innehåller intressanta data om opinionsledare och deras roll då "public opinion" skapas. Såvitt vi vet finns det inte någon tillfredsställande teoretisk behandling av betingelserna för att de informella opinionsledarna skall komma att spela en betydande roll för "public opinion formation". I Eisenstadts arbeten finns material som tyder på att "the communication relationships" varierar starkt mellan olika samhällen om dessa varierar i vissa grundläggande aspekter i sin sociala organisation. En närmare analys av dessa problem genom ett jämförande studium av public opinion formation o sociala system med varierande social struktur är en angelägen

uppgift för sociologisk grundforskning.

Egna undersökningar.

Våra egna data kommer från surveys inom två områden i mellersta Sverige. Personliga intervjuer gjordes med ett stickprov av innevånarna i Västerås och Kolsva kommun. Stickproven utgör random samples baserade på röstlängderna upprättade för 1956 års andra-kammarval. Bortfallet beroende på vägran att låta sig intervjuas var mycket obetydligt i alla tre undersökningarna. Intervjuerna var studenter i sociologi eller psykologi som deltagit i elementär undervisning, där kurser i intervjuteknik och andra problem vid surveys är obligatoriska.

Tabell 1

Antal intervjuade

Västeråsundersökningen

363

Kolsvaundersökningen

175

Beskrivning av intervjuorter och intervjusituation.

Västerås är en mellansvensk industristad, som upptar en areal av 132 km² och med 68.197 innevånare (1956). Västerås är en av Sveriges äldsta städer och grundades enligt traditionen någon gång på 600-talet. Den moderna epoken i Västerås utveckling tar sin början 1891 då Allmänna Svenska Elektriska AB (ASEA) börjar sin verksamhet och några år senare Svenska Metallverken. Dessa båda storindustrier sysselsätter nu en mycket stor del av stadens befolkning. Könsfördelningen i Västerås är 50% män och 50% kvinnor. Yrkesfördelningen uppvisar följande sammansättning.

Förvärvsarbetande befolkning: Västerås

Näringsgren	Företagare		Tjänstemän		Arbetare		Samtliga inom näringsgrenen	
	Abs. tal	%	Abs. tal	%	Abs.tal	%	Abs.tal	%
Jordbruk	200 ¹⁾	1	70	-	334	1.5	604	2
Industri & handel	1526 ²⁾	5	7693	27	14208	50	23427	83
Off.tjänst m.m.	187	1	2604	10	719	2.5	3510	12
Husligt arbete	-	-	-	-	664	2	664	3
N = 28.205	1913	7	10367	37	15925	56	28205	100

1) därav 108 företagare med anställda

2) därav 614 företagare med anställda

Vid de stadsfullmäktigeval, som ägt rum åren 1946, 1950 och 1954, har den procentuella partifördelningen och partiernas mandat fördelat sig enligt nedanstående tabell.

År	Hela folkmängden	Antal röstande	Procentuell partifördelning av antalet röstande				Mandat				Summa mandat
			H	Fp	S	K	H	Fp	S	K	
1946	48.630	23.534	14	18	53	15	8	12	32	8	60
1950	57.850	29.865	10	23	62	5	6	14	38	2	60
1954	64.651	31.426	11	25	59	5	7	14	36	3	60

Riksdagsmannavalet 1952 och 1956 uppvisar likaledes en ganska stark partistabilitet. Den socialdemokratiska dominansen har länge varit grundmurad i Västerås liksom inom hela länet i övrigt. Kolsva kommun omfattar dels två tätorter och dels ren landsbygd. Tätorterna är Kolsva brukssamhälle (2.778 innevånare) och Gisslarbo bruk (239 innevånare). Landsbygdsområdet har en befattnings av 1.517 personer. Kolsva kommun har således 4.534 innevånare och upptar - i likhet med Västerås - en areal om 132 har². Kolsva brukssamhälle stammar från 1500-talet, då järnbruket kom till. Järnbruket förnämsta tillverkning är stålgjutgods. Könsfördelningen i Kolsva kommun skiljer sig från den i Västerås på så sätt att männen utgör 54% och kvinnorna 46% av befolkningen. Yrkesfördelningen inom kommunen uppvisar följande sammansättning:

Förvärvsarbetande befolkning: Kolsva

Näringsgren	Företagare		Tjänstemän		Arbetare		Samtliga inom näringsgrenen	
	Abs.tal	%	Abs.tal	%	Abs.tal	%	Abs.tal	%
Jordbruk	133 ¹⁾	7	20	1.5	144	8	297	16
Industri & handel	80 ²⁾	4	236	12.5	1133	60	1449	77
Off.tjänst m.m.	-	-	61	3	11	1	72	4
Husligt arbete	-	-	-	-	57	3	57	3
N = 1.875	213	11	317	17	1345	72	1875	100

1) därav 52 företagare med anställda

2) därav 14 företagare med anställda

Vid kommunalfullmäktigevalen 1946, 1950 och 1954 har de politiska partierna fått följande procentuella andel av de avgivna rösterna:

År	Hela folk- mängden	Antal röstande	Procentuell parti- fördelning av an- talet röstande					Mandat					Summa mandat
			H	Bf	Fp	S	K	H	Bf	Fp	S	K	
1946	3.828	2.174	4	12	6	62	16	1	3	1	16	4	25
1950	4.596	2.358	4	11	6	71	8	1	3	1	19	1	25
1954	4.491	2.355	7	9	6	70	8	2	2	2	17	2	25

Riksdagsmannavalen 1952 och 1956 uppvisar i stort sett inga större förändringar i den politiska strukturen.

Intervjuerna ägde rum under tiden 20 augusti - 15 september 1956 d.v.s. under veckorna närmast valen till riksdagens andra kammare. Valagitationen var under denna tid omfattande på de bägge orterna.

Det tycks inte finnas några större skillnader i anpassningsattityder mellan de båda orterna. Missnöjet med bostadsförhållandena är något större i Västerås än i Kolsva. Anpassningen i arbetet och på orter visar inga väsentliga skillnader.

I Västerås och Kolsva ställdes följande fråga till de intervjuade:
6. "Under den sista tiden har den politiska debatten sysslat en hel del bland annat med dessa frågor (ett kort visas upptagande

Antag att Ni är osäker på hur ni skall ställa er till dessa frågor. Vilken person skulle ni vända er till för att få besked i frågan, d.v.s. vem eller vilka skulle ni vända er till för att få råd och information i var och en av dessa frågor?"

Frågan har fått en hypotetisk formulering. Den säger oss inte något bestämt om existerande kontakter, men svaren tycks ge oss en bild av vilka personer och grupper som uppfattas som trovärdiga och välinformerade i några politiskt viktiga frågor. Ett stort antal av de tillfrågade nämner namn på kommunalpolitiskt verksamma personer, på lokala fackföreningsfunktionärer och tidningsmän. I några fall nämns rikspolitiskt verksamma personer, partiledare, statsråd etc. Några av de tillfrågade nämner organisationer. Tabell 2 ger en översikt över de utpekade opinionsledarnas fördelning på olika kategorier.

Tabell 2.

Person kategorier	Antal opinionsledare, som angetts av minst två personer (Grupp 1)				Antal opinionsledare som angetts av endast <u>en</u> person (Grupp 2)		Därav Stads- resp kommunalfullmäktige			
	Antal namngivna opinionsledare		Antal personer som namngett dessa		Västerås	Kolsva	Grupp 1		Grupp 2	
	Västerås	Kolsva	Västerås	Kolsva			Västerås	Kolsva	Västerås	Kolsva
1. Arbetsledare och tjänstemän inom handel och industri	5	2	13	5	11	5	5	1	4	2
2. Fackliga förtroende- män och funktionärer:										
lokala	7	8	26	39	22	6	2	3	1	-
centrala	-	1	-	4	-	3	-	-	-	-
3. Tjänstemän i offent- liga tjänst	2	1	15	43	15	2	2	-	-	2
4. Lärare	6	2	28	22	13	1	2	1	-	-
5. Präster	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
6. Redaktörer	2	-	10	-	1	1	-	-	-	-
7. Politiska partifunk- tionärer										
a. rikspolitiska	4	2	17	5	-	10	-	-	-	-
b. lokalpolitiska	3	2	9	5	4	1	-	2	1	-
8. Lantbrukare	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-
9. Övriga inklusive fa- miljemedlemmar	-	-	-	-	31	1	-	-	3	-
	29	16	118	123	99	33	11	8	9	4

De opinionsledare som av flera intervjuade utpekade som opinionsledare tillhör i många fall kategori 2, de motsvarar Lazarsfelds "general influentials". Många av innevånarna i Västerås och Kolsva har ofta kontakt med dem, de talar på möten, yttrar sig i debatter och skriver i den lokala pressen. Många av dem är kommunalpolitiskt aktiva genom medlemskap i stadsfullmäktige i Västerås (kommunalfullmäktige i Kolsva) eller sitter i någon av de många kommunala styrelserna eller nämnderna. Kontakten mellan allmänheten och den kommunalpolitiskt aktiva gruppen framgår av svaren på fråga 7.

7. "Känner ni personligen någon som sitter i stadsfullmäktige/kommunalfullmäktige?"

<u>Tabell 3.</u>	<u>Västerås</u>	<u>Kolsva</u>
antal intervjuade som korrekt kunde uppge namnet på någon medlem av kommunalfullmäktige/stadsfullmäktige	117	95
% av totala antalet intervjuade	32%	54%

I den mindre orten Kolsva var det betydligt flera som personligen sade sig känna någon medlem av kommunal- eller stadsfullmäktige än i staden Västerås. Ett "ja" på fråga 7 föranledde följande fråga:

8. "Har ni talat med honom/henne om något kommunalt eller politiskt ämne under det sista året?"

Svaren på denna fråga framgår av tabell 4.

<u>Tabell 4.</u>	<u>Västerås</u>	<u>Kolsva</u>
Har under det sista året talat med medlem av kommunalfullmäktige/stadsfullmäktige	28	43
% av antalet intervjuade	8%	25%

I Kolsva är det betydligt vanligare att man haft personlig kontakt med en medlem av representationen än i Västerås.

Kontakt med kandidater vid riksdagsvalet 1956.

Undersökningarna i Västerås, Kolsva och Kvarntorp utfördes samtidigt som kampanjen före riksdagsvalet 1956 pågick. Det var därför naturligt, att vi studerade kontakten mellan allmänheten och de kandidater de olika partierna uppsatt på sina valsedlar. I undersökningarna ställde vi därför fråga 9 och 10.

9. "Känner ni personligen någon av partiernas kandidater i valet?"

Resultaten framgår av tabell 5.

<u>Tabell 5</u>	<u>Västerås</u>	<u>Kolsva</u>
Antal av de tillfrågade som korrekt kunde uppge namnet på någon kandidat.	61	37
% av de tillfrågade.	17%	21%

Tabellen visar samma tendens som tabellerna 3 och 4: Innevånarna i Kolsva har oftare kontakter med politiskt verksamma personer än innevånarna i Västerås. Detta intryck bestyrktes ytterligare av svaren på fråga 10.

10. "Deltar ni själv i valarbetet och/eller känner ni personligen någon som deltar i valarbetet?"

<u>Tabell 6</u>	<u>Västerås</u> antal	<u>Procent</u>	<u>Kolsva</u> antal	<u>Procent</u>
deltar själv i valarbetet	14	4%	8	5%
känner någon som deltar i valarbetet	120	33%	113	65%

Tabellerna 3-6 visar att det är betydligt vanligare att man har kontakt med politiskt aktiva personer i Kolsva än i Västerås. Det är då rimligt att anta, att det är vanligare i Kolsva än i Västerås att väljarnas ställningstagande beror på personlig påverkan. För att få en uppfattning om hur homogena de politiska miljöerna är i Kolsva och Västerås ställde vi fråga 11:

11. "Tror ni att de flesta av era bekanta har samma politiska åsikt som ni har eller att de har en annan eller att partisympatierna är delade inom er bekantskapskrets?"

<u>Tabell 7</u>	<u>Västerås</u> antal	<u>Procent</u>	<u>Kolsva</u> antal	<u>Procent</u>
samma åsikt	149	41%	92	53%
de flesta har en annan åsikt	42	12%	5	9%
intet parti dominerar	96	26%	26	45%
vet ej	75	21%	27	16%

Den politiska miljön i Kolsva förefaller att vara homogenare än i Västerås. Då vi samtidigt kan anta, att den personliga påverkan i politiska frågor är vanligare i Kolsva än i Västerås, kan vi vänta oss, att väljarna i Kolsva skall vara mera "trogna" mot sina partier än väljarna i Västerås. Ett ganska ofullständigt mått på detta partiengagemang är partitillhörigheten. I undersökningen ställdes frågan:

11. "tillhör ni något politiskt parti?"

	<u>Västerås</u>		<u>Kolsva</u>	
	antal	Procent	antal	Procent
Tillhör ett politiskt parti	58	16%	65	37%

Siffrorna ger antagligen inte någon exakt bild av hur många väljare som tillhör politiska partier på de båda orterna. En mängd av de tillfrågade som genom sin fackförening är kollektivanslutna till det socialdemokratiska partiet kan ha svaret nej på frågan. De är i så fall passiva medlemmar som aldrig reflekterar över sitt medlemskap. Ett annat mått på politiskt engagemang är uppgifterna om hur många som säger sig alltid rösta på samma parti vid de allmänna valen:

Tabell 8

	<u>Västerås</u>		<u>Kolsva</u>	
	antal	Procent	antal	Procent
Röstar alltid på samma parti	302	83%	152	87%

De båda måtten på partiengagemang (partiidentifikation) är ganska tvivelaktiga. De båda måtten ger dock en likadan tendens: Vi får stöd för hypotesen att väljarna i Kolsva är mera partilofala än väljarna i Västerås. Det socialdemokratiska partiet betraktar också orter som Kolsva som mycket säkrare valdistrikt än de större städerna.

Data om informell kommunikation.

I våra undersökningar ställdes en rad frågor som avser att belysa den informella (face-toface) kommunikationen i politiska frågor. Vi utgår från den vanliga social/psykologiska hypotesen, att en individs attityder och åsikter i stor utsträckning formas genom hans informella kontakter i familjen, med sina vänner, arbetskamrater etc.

12. "Händer det att ni visar artiklar i tidningen om något politiskt ämne och ber honom/henne att läsa dem?"

	<u>Västerås</u>		<u>Kolsva</u>	
ja	79	22%	43	25%

13. "Har det hänt att ni bett eller sagt åt någon arbetskamrat eller annan bekant att följa med er på ett politiskt möte eller föredrag?"

	<u>Västerås</u>		<u>Kolsva</u>	
ja	36	10%	28	16%

14. "Säger ni någon gång åt era vänner och bekanta att de bör rösta på samma politiska parti som ni själv brukar rösta på?"

	<u>Västerås</u>		<u>Kolsva</u>	
ja	37	11%	39	23%

Siffrorna visar, att den informella politiska kommunikationen är något vanligare i Kolsva än i Västerås. - De personer som svarar "ja" på frågorna 12-14 motsvarar opinionsledarna i kategori 3 och 4 i vår inledande diskussion till denna uppsats. De motsvarar Lazarsfelds "molecular opinion leaders". (Personal influence s. 3).

De data vi presenterat i sektionerna a. och b. visar, att den politiska kommunikationen är intensivare i samhället Kolsva än i staden Västerås. Det är rimligt att tänka sig, att dessa olikheter i frekvensen av informell kommunikation hänger samman med skillnader i intresse för politiska frågor. Är detta riktigt skulle vi vänta oss att man i Kolsva är genomsnittligt mer intresserad av politiska frågor än i Västerås. Fråga 16 ger oss ett grovt mått på politiskt intresse:

15. "Hur pass intresserad är ni av inrikespolitiska händelser?"

	<u>Västerås</u>	<u>Kolsva</u>
Mycket intresserad eller ganska intresserad	57%	43%

Intresset för politik är emellertid enligt dessa siffror i genomsnitt större i Västerås än i Kolsva.

För att den lokala självstyrelsen inom en kommun och inom lokala politiska och andra organisationer skall kunna fungera, måste det alltid finnas en tillräckligt stor grupp personer som åtar sig uppdrag inom organisationerna eller kommunen. Storleken av denna grupp är emellertid inte proportionell mot innevånarantalet. Västerås har sålunda 15 gånger så många invånare som Kolsva. Stadsfullmäktige i Västerås har naturligtvis inte femton gånger så många medlemmar som motsvarande organ i Kolsva. Sannolikheten för att en person som bor i Kolsva skall ha ett kommunalt uppdrag eller vara politiskt verksam är större än sannolikheten för att en person som bor

i Västerås skall ha ett sådant uppdrag eller vara politiskt verksam. I stickprovet från Kolsva får vi alltså proportionellt fler politiskt verksamma personer än i stickprovet från Västerås. Sannolikheten för att en innevånare i Kolsva känner och kommer i kontakt med en politiskt verksam person är större än motsvarande sannolikhet för en innevånare i Västerås. Man skulle vänta sig att kunskapen om politiska frågor under dessa förhållanden är större i Kolsva än i Västerås. I vår undersökning ställde vi ett antal frågor som avsåg att mäta väljarnas kunskaper om några politiska frågor. Det fanns emellertid enligt dessa mått inte någon skillnad i politiska kunskaper mellan de båda orterna. En oklar punkt är sambandet mellan politisk aktivitet, politiskt kunnande och intresse i grupper.

Politisk kommunikation i Västerås och Kolsva: några köns-, ålders- och socialgruppskillnader.

Vi väntade att finna, att kvinnor i genomsnitt har färre kontakter med politiska opinionsledare än män och att kvinnor i mindre utsträckning än män talar om politiska frågor med sina vänner, bekanta och arbetskamrater. Vi antog, att kvinnor i större utsträckning än män får sin politiska inriktning genom påverkan inom familjegruppen.

Tabell 9

Deltar i valarbetet eller känner någon som deltar i valarbetet (enligt fråga 10 i sektion c).

	Västerås	Kolsva
Män	39%	69%
Kvinnor	28%	44%

Av tabellen framgår det, att männen i genomsnitt oftare har kontakt med opinionsledare än kvinnorna. Kvinnorna i Kolsva har emellertid mera kontakter med politiska opinionsledare än kvinnorna i Västerås.

Tabell 10

Säger åt vänner och bekanta att rösta på samma parti som den intervjuade (enligt fråga 14, sektion d).

	Västerås	Kolsva
Män	10%	28%
Kvinnor	10%	15%

Männen propagerar oftare än kvinnorna för sitt politiska parti, men kvinnorna i Kolsva gör det oftare än kvinnorna i Västerås. Eftersom den politiska miljön i Kolsva i större utsträckning än kvinnorna i Västerås är utsatta för politisk kommunikation kan vi vänta oss, att kvinnorna i Kolsva är mera lojala mot sitt politiska parti än kvinnorna i Västerås.

Tabell 11

Röstas alltid på samma parti

	Västerås	Kolsva
Män	82%	89%
Kvinnor	86%	93%

Kvinnorna tenderar alltså att vara mera lojala än männen mot sitt politiska parti. Kvinnorna i Kolsva är mera lojala mot sina partier än kvinnorna i Västerås. I en senare tabell skall vi se, att kvinnorna i högre utsträckning än männen får sina politiska åsikter genom påverkan inom familjen. Männen är genomsnittligt utsatta för påverkan från flera källor än kvinnorna. Männens politiska miljö är därför mindre homogen än kvinnornas. Männen är i större utsträckning än kvinnorna utsatta för påverkan från flera åsiktsriktningar samtidigt.

Tabell 12

Säger sig diskutera politiska frågor företrädesvis inom familjen

	Västerås	Kolsva
Män	26%	27%
Kvinnor	63%	54%

Kvinnorna nämner ganska sällan att de diskuterar politiska frågor med arbetskamrater. Detta beror givetvis på att de i mycket mindre utsträckning än männen har förvärvsarbete. Männen nämner emellertid mycket oftare än kvinnorna att de talar om politiska frågor med vänner och bekanta utanför både arbetsgruppen och familjen.

I analysen har vi studerat den politiska aktiviteten inom två sociala strata. Grupp 1 utgörs av tjänstemän (hustrur till tjänstemän) och likställda. Grupp 2 utgörs av industriarbetare (och hustrur till industriarbetare) och likställda.

Tabell 13

Deltar i valarbetet eller känner någon som deltar däri.

	Västerås
Tjänstemän	36%
Arbetare	31%

Tabellen antyder, att tjänstemännen i genomsnitt har något mera kontakt med opinionsledare än arbetarna. Skillnaden är emellertid inte stor. Följande tabell visar, att arbetarna i ett avseende kommunicerar mer än tjänstemännen om politiska frågor.

Tabell 14

Säger åt bekanta att rösta på samma parti som den intervjuade.

	Västerås	Kolsva
Tjänstemän samt självägande jordbrukare	10%	16%
Arbetare	10%	24%

Vid analysen av svaren på ett antal andra frågor om informell politisk kommunikation har vi inte fått fram några klara tendenser. Det finns skillnader mellan sociala strata i informell politisk kommunikation, vi har ännu inte funnit några bestämda mönster, men frågan är värd ett fortsatt studium.

Slutsatser.

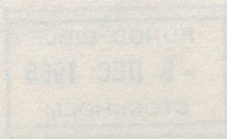
I denna uppsats har vi redovisat data om informell politisk kommunikation i två mellansvenska samhällen. Vi har ägnat speciell uppmärksamhet åt den roll som så kallade opinionsledare spelar när "public opinion" skapas. Våra undersökningar planlades med utgångspunkt från Lazarsfelds tvåstegshypotes.

Vi har jämfört två samhällen med ganska olika social struktur. Västerås är en industristad. Kolsva inrymmer både industri- och landsbygdsemråden. Resultaten visar, att den politiska kommunikationen i Kolsva är genomgående starkare än den i Västerås. Väljarnas kontakter med politiskt verksamma personer är starkare i Kolsva än i Västerås och likaså den informella politiska diskussionen på arbetsplatsen och inom andra primärgrupper. Väljarna är lojalare mot sina politiska partier i Kolsva än i Västerås. Det socialdemokratiska majoritetspartiet har en starkare ställning i Kolsva än i Västerås. Vi anser att våra data bestyrker Lazarsfelds teori om den informella kommunikationens viktiga roll vid "public opinion formation".

I en senare uppsats skall vi diskutera relationerna mellan olika kategorier av opinionsledare och opinionsledarnas förhållande till massmedia i de båda samhällena.

Litteratur

1. Berelson B., Lazarsfeld P., Mc Phee W. Voting, Chicago 1954
2. Campbell A., Gurin G., Miller W. The Voter Decides, New York 1954
3. Eisenstadt S.N. Communication Systems and Social Structure, I The Public Opinion Quarterly Summer 1955
4. Eisenstadt S.N. The Absorption of Immigrants
5. Hovland C.I., Janis I.L., Kelly H.H. Communication and Persuasion, Psychological Studies of Opinion Change, New Haven 1953
6. Katz E., Lazarsfeld P. Personal Influence, Glencoe 1955
7. Lazarsfeld P., Berelson B., Gaudet H. The People's Choice, New York 1948
8. Lynd R., Lynd H. Middletown
9. Lynd R., Lynd H. Middletown in Transition
10. Stouffer S.A. Communism, Conformity and Civil Liberties, New York 1955
11. Merton R.K. Patterns of Influence i Lazarsfeld, Stanton: Radio Research
12. Warner L. et. al. The Social Life of a Modern Community.

LITERATURE

1. Havelock E. L., Journal of Applied Psychology, 1954, 39, 1, 1-10.
2. Campbell A. T., Journal of Applied Psychology, 1954, 39, 1, 11-18.
3. Havelock E. L., Journal of Applied Psychology, 1954, 39, 1, 19-26.
4. Havelock E. L., Journal of Applied Psychology, 1954, 39, 1, 27-34.
5. Havelock E. L., Journal of Applied Psychology, 1954, 39, 1, 35-42.
6. Havelock E. L., Journal of Applied Psychology, 1954, 39, 1, 43-50.
7. Havelock E. L., Journal of Applied Psychology, 1954, 39, 1, 51-58.
8. Havelock E. L., Journal of Applied Psychology, 1954, 39, 1, 59-66.
9. Havelock E. L., Journal of Applied Psychology, 1954, 39, 1, 67-74.
10. Havelock E. L., Journal of Applied Psychology, 1954, 39, 1, 75-82.
11. Havelock E. L., Journal of Applied Psychology, 1954, 39, 1, 83-90.

KUNGL. BIBL.
- 6 DEC 1966
STOCKHOLM